DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)
7. marts 1996 *

I de forenede sager C-171/94 og C-172/94,

angående anmodninger, som Cour du travail de Bruxelles i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i de for nævnte ret verserende sager,

Albert Merckx (sag C-171/94)

og

Patrick Neuhuys (sag C-172/94)

mod

Ford Motors Company Belgium SA,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets direktiv 77/187/EØF af 14. februar 1977 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om varetagelse af arbejdstagernes rettigheder i forbindelse med overførsel af virksomheder, bedrifter eller dele af bedrifter (EFT L 61, s. 26),

har

* Processprog: fransk.

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C.N. Kakouris, og dommerne G.F. Mancini (refererende dommer), F.A. Schockweiler, P.J.G. Kapteyn og H. Ragnemalm,

generaladvokat: C.O. Lenz
justitssekretær: ekspeditionssekretær D. Louterman-Hubeau,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Albert Merckx og Patrick Neuhuys ved advokat Joan Dubaere, Bruxelles

— Ford Motors Company Belgium SA ved advokaterne Carl Bevernage, Bernard van de Walle de Ghelcke og Luc Vanaverbecke, Bruxelles

— Det Forenede Kongerige ved John E. Collins, Treasury Solicitor's Department, som befuldmægtiget, bistået af Barrister Eleanor Sharpston

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Marie Wolfcarius og Christopher Docksey, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 15. juni 1995 er afgivet mundtlige indlæg af Albert Merckx og Patrick Neuhuys, af Ford Motors Company Belgium SA, af Det Forenede Kongerige og af Kommissionen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 6. juli 1995,

afsagt følgende

Dom

1 Ved to domme af 15. juni 1994 indgået til Domstolen den 22. juni 1994 har Cour du travail de Bruxelles i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af Rådets direktiv 77/187/EØF af 14. februar 1977 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om varetagelse af arbejdstagernes rettigheder i forbindelse med overførsel af virksomheder, bedrifter eller dele af bedrifter (EFT L 61, s. 26, herefter »direktivet«).

2 Spørgsmålet er blevet rejst under to tvister mellem henholdsvis Albert Merckx og Patrick Neuhuys og Ford Motors Company Belgium SA (herefter »Ford«), hvori der er strid om, hvilke retsvirkninger det må få for Merckx' og Neuhuys' arbejdskontrakter med Anfo Motors SA (herefter »Anfo Motors«), at dette selskab har indstillet sin virksomhed, og at Novarobel SA (herefter »Novarobel«) har overtaget den ret til at forhandle køretøjer, der tidligere tilhørte Anfo Motors.

De relevante retsforskrifter og de faktiske omstændigheder i hovedsagerne

3 Som anført i anden betragtning til direktivet er formålet med dette en »beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af ny indehaver især for at sikre varetagelsen af deres rettigheder«. Med henblik herpå indeholder direktivets artikel 3, stk. 1, bestemmelse om, at overdragerens rettigheder og forpligtelser i henhold til en arbejdskontrakt, som består på tidspunktet for overførselen, overgår til erhververen. Endvidere indeholder artikel 4, stk. 1, første afsnit, bestemmelse om, at overførsel af en virksomhed, bedrift eller del af en bedrift ikke i sig selv giver overdrageren eller erhververen nogen begrundelse for at foretage afskedigelser.

4 I henhold til artikel 1, stk. 1, finder direktivet anvendelse på overførsel af virksomheder, bedrifter eller dele af bedrifter til en anden indehaver som følge af overdragelse eller fusion.

5 Direktivet er blevet gennemført i belgisk ret ved den kollektive overenskomst nr. 32a af 7. juni 1985 »om opretholdelse af arbejdstagernes rettigheder over for en ny arbejdsgiver ved aftaleretlig overførsel af virksomhed og om fastlæggelse af rettigheder for fortsat ansatte arbejdstagere i forbindelse med overtagelse af aktiverne efter konkurs eller tvangsakkord«, der blev gjort obligatorisk ved kongelig anordning af 25. juli 1985 (*Moniteur belge* af 9.8.1985, s. 11527).

6 På tidspunktet for de faktiske omstændigheder var Merckx og Neuhuys sælgere hos Anfo Motors. Anfo Motors drev virksomhed i form af salg af automobiler i en række kommuner i Bruxelles-området som autoriseret Ford-forhandler, idet Ford ligeledes var hovedaktionær i selskabet.

7 Den 8. oktober 1987 meddelte Anfo Motors Merckx og Neuhuys, at selskabet ville indstille al virksomhed den 31. december 1987, og at Ford med virkning fra den 1. november 1987 i de af forhandleraftalen med Anfo Motors omfattede kommuner ville samarbejde med en uafhængig forhandler, Novarobel. Dette selskab ville overtage 14 af de 64 arbejdstagere hos Anfo Motors, således at de pågældende i overensstemmelse med den kollektive overenskomst nr. 32a ville fortsætte i deres stillinger og bevare deres anciennitet og alle andre rettigheder i henhold til deres arbejdskontrakter.

8 Anfo Motors tilskrev endvidere sine kunder for at oplyse dem om, at selskabet indstillede sin virksomhed, og anbefalede dem den nye forhandler.

9 Ved skrivelser af 27. oktober 1987 meddelte Merckx og Neuhuys, at de ikke kunne acceptere den foreslåede fortsatte ansættelse, idet de gjorde gældende, at Anfo Motors ikke kunne pålægge dem at arbejde for et andet firma, på et andet sted, under andre arbejdsvilkår og uden nogen form for garanti hvad angår opretholdelse af kundekreds og omsætning. Merckx og Neuhuys var herefter af den opfattelse, at Anfo Motors' beslutning var udtryk for en ensidig ophævelse af arbejdskontrakterne, og forlangte at få udbetalt godtgørelser i anledning af opsigelse tillige med andre beløb i anden anledning.

10 Ved skrivelser af henholdsvis 30. oktober og 2. november 1987 fastholdt Anfo Motors over for Merckx og Neuhuys, at deres arbejdskontrakter var overgået til Novarobel, og anførte, at de faglige organisationer ved en kollektiv overenskomst af 30. oktober havde anerkendt retmæssigheden af anvendelsen af den kollektive overenskomst nr. 32a og dermed overførslernes gyldighed. Anfo Motors opfordrede Merckx og Neuhuys til uopholdeligt at genoptage deres arbejde hos Novarobel, idet Anfo Motors ellers ville fremsætte krav om erstatning for uberettiget ophævelse af ansættelsesforholdet.

11 Merckx og Neuhuys fulgte ikke disse opfordringer, og efter en yderligere korrespondance, der heller ikke førte til nogen løsning, anlagde de sag ved Tribunal du travail de Bruxelles med påstand om, at Anfo Motors — og senere Ford, der indtrådte i sagen som retssuccessor for Anfo Motors — tilpligtedes at betale dem en række erstatningsbeløb, nærmere bestemt godtgørelse i anledning af uberettiget ophævelse af ansættelsesforholdet, erstatning for bortvisning, virksomhedslukningsgodtgørelse samt en forholdsmæssig andel af det årlige gratiale. Anfo Motors nedlagde heroverfor påstand om, at Merckx og Neuhuys tilpligtedes at betale selskabet erstatning for uberettiget ophævelse af ansættelsesforholdet. Ved domme af 20. juli 1990 traf Tribunal du travail de Bruxelles afgørelse om, at Merckx og Neuhuys ikke kunne få medhold i deres påstande, og om afvisning af de af Anfo Motors i form af modkrav nedlagte påstande.

12 Merckx og Neuhuys appellerede disse domme til Cour du travail de Bruxelles, mens Ford iværksatte kontraappel. Merckx og Neuhuys gjorde gældende, at der ikke efter omstændighederne forelå en overførsel af virksomhed i den i den kollektive overenskomst nr. 32a forudsatte betydning, men en virksomhedslukning. Ford gjorde det modsatte synspunkt gældende.

13 Den nationale retsinstans har i første række bemærket, at Ford i overensstemmelse med en aftale med Novarobel af 15. oktober 1987 betegnet »aftale og garantitilsagn« besluttede at indstille sit datterselskab Anfo Motors' virksomhed og at overdrage dette selskabs forhandlerret til Novarobel, der ville overtage visse af Anfo Motors' aktiviteter i overensstemmelse med den kollektive overenskomst nr. 32a under forudsætning af, at Ford gav garantitilsagn. Den nationale retsinstans har herefter bemærket, at selv om Ford var hovedaktionær i Anfo Motors, var det i realiteten Anfo Motors, der besluttede at indstille sin virksomhed. Endelig har den forelæggende retsinstans bemærket, at der ikke forelå nogen aftale mellem Anfo Motors og Novarobel, at Anfo Motors afskedigede mere end tre fjerdedele af sit personale og betalte de pågældende medarbejdere lovbestemte virksomhedslukningsgodtgørelser, at ingen fysiske aktiver blev overført fra Anfo Motors til Novarobel, og at det ikke er blevet godtgjort, at Anfo Motors overdrog sit kundekartotek til Novarobel.

14 Cour du travail de Bruxelles har herefter besluttet at udsætte sagerne og anmode Domstolen om præjudicielt at træffe afgørelse om følgende spørgsmål, der er enslydende i de to sager:

»Foreligger der en virksomhedsoverførsel i den i direktiv 77/187 af 14. februar 1977 forudsatte betydning, når et selskab, der har besluttet at indstille sin virksomhed pr. 31. december 1987 og har afskediget størstedelen af sit personale, således at kun 14 personer ud af mere end 60 fortsat er ansat, træffer bestemmelse om, at de 14 personer med opretholdelse af deres erhvervede rettigheder med virkning fra den 1. november 1987 skal arbejde for et selskab, med hvilket det ikke har indgået nogen aftale, men som fra den 15. oktober 1987 har været indehaver af den forhandlerret, som tidligere tilhørte det ophørende selskab, og dette ikke har overdraget nogen af sine økonomiske aktiver til det andet selskab?«

15 Med dette spørgsmål ønskes det i det væsentlige oplyst, for det første hvorvidt direktivets artikel 1, stk. 1, skal fortolkes således, at direktivets anvendelsesområde omfatter et tilfælde, hvor et selskab, der er indehaver af en ret til at forhandle automobiler i et bestemt område, indstiller sin virksomhed, og forhandlerretten derefter overdrages til et andet selskab, som overtager en del af personalet og drager fordel af en anbefaling over for kundekredsen, uden at der sker nogen overførsel af aktiver. For det andet må det, når henses til omstændighederne i hovedsagerne og med henblik på at give den nationale retsinstans en hensigtsmæssig besvarelse,

afgøres, hvorvidt direktivets artikel 3, stk. 1, er til hinder for, at en arbejdstager, der er ansat hos overdrageren på overførselstidspunktet, kan rejse indsigelse mod, at hans arbejdskontrakt eller arbejdsforhold overgår til erhververen.

Om der foreligger en overførsel i direktivets forstand

16 Hvad angår det første led af det således omformulerede spørgsmål, bemærkes, at det fremgår af fast retspraksis, at det afgørende ved vurderingen af, om der foreligger overførsel efter direktivet, er, om den pågældende enhed har bevaret sin økonomiske identitet, hvilket navnlig må lægges til grund, såfremt driften faktisk fortsættes eller genoptages (jf. bl.a. dom af 19.5.1992, sag C-29/91, Redmond Stichting, Sml. I, s. 3189, præmis 23).

17 Ved bedømmelsen af, om denne betingelse er opfyldt, må der tages hensyn til alle de faktiske omstændigheder omkring overførselen, herunder hvilken form for virksomhed eller bedrift der er tale om, hvorvidt der er sket en overførsel af de fysiske aktiver som f.eks. bygninger og løsøre, værdien af de immaterielle aktiver på tidspunktet for overførselen, hvorvidt den nye indehaver har overtaget størstedelen af arbejdsstyrken, om kundekredsen overføres, samt i hvor høj grad aktiviteterne før og efter overførselen er de samme, og hvor længe disse eventuelt har været indstillet. Alle disse omstændigheder kan dog kun indgå som enkelte elementer i den samlede bedømmelse, der skal foretages, og de kan derfor ikke vurderes isoleret (dommen i sagen Redmond Stichting, a.st., præmis 24).

18 I lyset af disse principper må det fastslås, at stillingen i sagerne for den nationale retsinstans er den, at Ford, der var hovedaktionær i Anfo Motors, overdrog retten til at forhandle køretøjer i det område, som Anfo Motors dækkede, til Novarobel, således at selskabet udskilte den med denne virksomhed forbundne økonomiske risiko fra Ford-koncernen, at Novarobel uden afbrydelse videreførte den virksomhed, som Anfo Motors havde udøvet inden for den samme sektor på de samme vilkår, at Anfo Motors overtog en del af personalet, og at selskabet drog fordel af en

anbefaling over for kundekredsen, der skulle sikre en kontinuitet i forbindelse med udnyttelsen af den pågældende forhandlerret.

19 Det må ud fra et samlet skøn, der inddrager samtlige disse forhold, antages, at en overdragelse af en forhandlerret under omstændigheder som i hovedsagerne vil kunne være omfattet af direktivets anvendelsesområde. Det bør dog undersøges, hvorvidt en række omstændigheder, som Merckx og Neuhuys har henvist til, vil kunne afkræfte denne antagelse.

20 Merckx og Neuhuys har i første række gjort gældende, at der i hovedsagerne hverken er sket nogen overdragelse af selskabets fysiske eller immaterielle aktiver eller nogen opretholdelse — heller ikke delvis — af dets struktur og organisation. Endvidere er Novarobel's hjemsted beliggende i en anden kommune i Bruxelles-området end den, i hvilken Anfo Motors drev virksomhed.

21 Omstændigheder af denne art kan ikke være til hinder for, at direktivet finder anvendelse, idet en overdragelse af aktiver i forbindelse med virksomhed af den omhandlede karakter ikke er afgørende for, om den pågældende enhed kan anses for at have bevaret sin økonomiske identitet (jf. herved dom af 14.4.1994, sag C-392/92, Schmidt, Sml. I, s. 1311, præmis 16). Virksomhed i form af eneret til forhandling af automobiler af et bestemt mærke inden for et bestemt område bevarer således sin identitet, også selv om virksomheden drives under et andet navn, i andre lokaler og under anvendelse af andet udstyr. Det er ligeledes uden betydning, at virksomhedens hjemsted er beliggende et andet sted inden for det samme område, når det geografiske område, forhandlerretten omfatter, er det samme.

22 Merckx og Neuhuys gør for det andet gældende, at der ikke kan være sket en overførsel i den i direktivet forudsatte betydning, når et selskab endeligt har indstillet sin virksomhed og er trådt i likvidation, således som det er tilfældet med Anfo

Motors. I så fald er den pågældende økonomiske enhed ophørt med at eksistere, hvorfor den ikke kan have bevaret sin identitet.

23 Det bemærkes herom blot, at det ville stride mod direktivets målsætning om en beskyttelse af arbejdstagerne, såfremt direktivet aldrig kunne finde anvendelse, når overdrageren indstiller sin virksomhed på tidspunktet for overdragelsen og derefter træder i likvidation. Når det pågældende selskabs virksomhed videreføres af et andet selskab, bekræfter dette snarere, at der foreligger en overførsel i den i direktivet forudsatte betydning.

24 Merckx og Neuhuys gør for det tredje gældende, at den omstændighed, at størstedelen af personalet blev afskediget i forbindelse med overdragelsen af forhandlerretten, må indebære, at direktivet ikke finder anvendelse.

25 Ifølge direktivets artikel 4, stk. 1, giver overførsel af en virksomhed, bedrift eller del af en bedrift ikke i sig selv nogen begrundelse for at foretage afskedigelser. Denne bestemmelse er dog ikke til hinder for, at der kan ske afskedigelser af økonomiske, tekniske eller organisatoriske årsager, der medfører beskæftigelsesmæssige ændringer.

26 Den omstændighed, at størstedelen af personalet blev afskediget i forbindelse med overførselen, kan herefter ikke være tilstrækkelig til, at direktivet ikke kan finde anvendelse. For det første kan en del af disse afskedigelser således være sket af økonomiske, tekniske eller organisatoriske årsager, under overholdelse af artikel 4, stk. 1. For det andet gælder det under alle omstændigheder, at en eventuel tilsidesættelse af denne bestemmelse ikke kan indebære, at der ikke foreligger en overførsel i den i direktivet forudsatte betydning.

27 Endelig har Merckx og Neuhuys gjort gældende, at selv om der måtte være sket en overførsel i direktivets forstand, er denne ikke en følge af overdragelse som forudsat i direktivets artikel 1. Ved dette begreb forudsættes der nødvendigvis et aftaleforhold mellem overdrageren og erhververen. Et sådant forhold foreligger ikke her.

28 Som følge af forskellene mellem de sproglige versioner af direktivet og forskellene mellem de nationale lovgivninger med hensyn til begrebet overdragelse har Domstolen anlagt en fortolkning af dette begreb, der er tilstrækkeligt smidig til at tilgodese direktivets formål, nemlig at beskytte arbejdstagerne ved overførsel af deres virksomhed, idet Domstolen har fastslået, at direktivet finder anvendelse i alle de tilfælde, hvor der som led i et kontraktforhold sker en udskiftning af den fysiske eller juridiske person, som er ansvarlig for virksomhedens drift, og som påtager sig en arbejdsgivers forpligtelser over for arbejdstagerne i virksomheden (jf. bl.a. dommen i sagen Redmond Stichting, a.st., præmis 10 og 11).

29 Domstolen har således antaget, at direktivets anvendelsesområde omfatter tilfælde, hvor en kontrakt om forpagtning af en restauration ophæves, hvorefter der indgås en ny forpagtningskontrakt med en anden forpagter (dom af 10.2.1988, sag 324/86, »Daddy's Dance Hall«, Tellerup, Sml. s. 739), tilfælde, hvor en lejekontrakt ophæves, hvorefter ejeren sælger (dom af 15.6.1988, sag 101/87, Bork International, Sml. 3057), samt tilfælde, hvor en offentlig myndighed standser udbetalingen af støtte til en juridisk person, hvorved dennes virksomhed fuldstændigt og definitivt bringes til ophør, og overfører støtten til en anden juridisk person med tilsvarende formål (dommen i sagen Redmond Stichting, a.st.).

30 Det fremgår af denne retspraksis, at det ikke er en forudsætning for, at direktivet finder anvendelse, at der består et direkte aftaleforhold mellem overdrageren og erhververen. Når ét selskabs ret til at forhandle automobiler bringes til ophør, og en ny forhandlerret overdrages til et andet selskab, der udøver den samme virksomhed, sker den pågældende virksomhedsoverførsel derfor som følge af overdragelse som forudsat i direktivet, således som Domstolen har fortolket dette.

31 Det fremgår i øvrigt af sagen, at forholdet i hovedsagerne for den nationale retsinstans er det, at Ford, der var hovedaktionær i Anfo Motors, indgik en aftale med Novarobel betegnet »aftale og garantitilsagn«, hvorved Ford navnlig forpligtede sig til at afholde udgifterne i forbindelse med en række erstatningsbeløb i form af godtgørelser i anledning af uberettiget ophævelse af ansættelsesforhold, erstatning for bortvisning og erstatning i øvrigt, som Novarobel måtte være forpligtet til at betale de ansatte, der tidligere var beskæftiget hos Anfo Motors. Dette bekræfter, at der foreligger en overdragelse i den i direktivet forudsatte betydning.

32 Det første led af det ovenfor omformulerede spørgsmål skal derfor besvares med, at direktivets artikel 1, stk. 1, skal fortolkes således, at direktivets anvendelsesområde omfatter et tilfælde, hvor et selskab, der er indehaver af en ret til at forhandle automobiler i et bestemt område, indstiller sin virksomhed, og forhandlerretten derefter overdrages til et andet selskab, som overtager en del af personalet og drager fordel af en anbefaling over for kundekredsen, uden at der sker nogen overførsel af aktiver.

Om en arbejdstager kan rejse indsigelse mod, at hans arbejdskontrakt eller arbejdsforhold overgår til erhververen

33 Hvad angår det andet led af det ovenfor omformulerede spørgsmål bemærkes, at Domstolen i dommen af 11. juli 1985 (sag 105/84, Danmols Inventar, Sml. s. 2639, præmis 16) har fastslået, at den af direktivet tilsigtede beskyttelse er formålsløs, når den pågældende efter en beslutning, som han har truffet efter eget frit valg, ikke fortsætter arbejdsforholdet hos den nye indehaver efter overførselen.

34 Det fremgår endvidere af dommen af 16. december 1992 (forenede sager C-132/91, C-138/91 og C-139/91, Katsikas m.fl., Sml. I, s. 6577, præmis 31 og 32), at selv om direktivet gør det muligt for arbejdstageren at fortsætte sit ansættelsesforhold med den nye arbejdsgiver på de selv samme betingelser, der var aftalt med overdrageren, forpligter det dog ikke arbejdstageren til at fortsætte sit arbejdsforhold med erhververen. En sådan forpligtelse ville tilsidesætte arbejdstagerens fundamentale

rettigheder, idet denne skal være frit stillet ved valget af sin arbejdsgiver og ikke kan forpligtes til at arbejde for en arbejdsgiver, han ikke selv har valgt.

35 For så vidt angår tilfælde, hvor arbejdstageren frit beslutter sig til ikke at videreføre arbejdskontrakten eller arbejdsforholdet med erhververen, tilkommer det følgelig medlemsstaterne at bestemme, hvad der skal ske med arbejdskontrakten eller arbejdsforholdet. Medlemsstaterne kan navnlig bestemme, at arbejdskontrakten eller arbejdsforholdet i dette tilfælde anses for at være blevet opsagt enten af arbejdstageren eller af arbejdsgiveren. De kan også bestemme, at arbejdskontrakten eller arbejdsforholdet vedbliver at bestå med overdrageren (dommen i sagen Katsikas m.fl., a.st., præmis 35 og 36).

36 Merckx og Neuhuys har endelig gjort gældende, at Novarobel i hovedsagerne ikke har villet give dem tilsagn om en opretholdelse af deres aflønning, hvis størrelse bl.a. blev beregnet på grundlag af den opnåede omsætning.

37 Det bemærkes herom, at direktivets artikel 4, stk. 2, indeholder bestemmelse om, at såfremt arbejdskontrakten eller arbejdsforholdet ophæves, fordi overførselen i henhold til artikel 1, stk. 1, medfører en væsentlig ændring af arbejdsvilkårene til skade for arbejdstageren, anses arbejdsgiveren for at være ansvarlig for ophævelsen.

38 En ændring af arbejdstagerens aflønning er herved omfattet af begrebet væsentlig ændring af arbejdsvilkårene i den i den nævnte bestemmelse forudsatte betydning, også selv om aflønningen bl.a. afhænger af den opnåede omsætning. Når arbejdskontrakten eller arbejdsforholdet ophæves som følge af, at overførselen indebærer en sådan ændring, skal arbejdsgiveren anses for at være ansvarlig for ophævelsen.

39 Det andet led af det omformulerede spørgsmål skal derfor besvares med, at direktivets artikel 3, stk. 1, ikke er til hinder for, at en arbejdstager, der er ansat hos overdrageren på overførselstidspunktet, kan rejse indsigelse mod, at hans arbejdskontrakt eller arbejdsforhold overgår til erhververen. Det tilkommer medlemsstaterne at bestemme, hvad der skal ske med arbejdskontrakten eller arbejdsforholdet med overdrageren i en sådan situation. For så vidt arbejdskontrakten eller arbejdsforholdet ophæves som følge af en ændring i arbejdstagerens aflønning, er medlemsstaterne dog i henhold til direktivets artikel 4, stk. 2, forpligtet til at foreskrive, at arbejdsgiveren skal anses for at være ansvarlig for ophævelsen.

Sagens omkostninger

40 De udgifter, der er afholdt af Det Forenede Kongerige og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til parterne i hovedsagerne udgør et led i de sager, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Cour du travail de Bruxelles ved domme af 15. juni 1994, for ret:

1) Artikel 1, stk. 1, i Rådets direktiv 77/187/EØF af 14. februar 1977 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om varetagelse af arbejdstagernes rettigheder i forbindelse med overførsel af virksomheder, bedrifter eller dele af

bedrifter skal fortolkes således, at direktivets anvendelsesområde omfatter et tilfælde, hvor et selskab, der er indehaver af en ret til at forhandle automobiler i et bestemt område, indstiller sin virksomhed, og forhandlerretten derefter overdrages til et andet selskab, som overtager en del af personalet og drager fordel af en anbefaling over for kundekredsen, uden at der sker nogen overførsel af aktiver.

2) Artikel 3, stk. 1, i direktiv 77/187 er ikke til hinder for, at en arbejdstager, der er ansat hos overdrageren på overførselstidspunktet, kan rejse indsigelse mod, at hans arbejdskontrakt eller arbejdsforhold overgår til erhververen. Det tilkommer medlemsstaterne at bestemme, hvad der skal ske med arbejdskontrakten eller arbejdsforholdet med overdrageren i en sådan situation. For så vidt arbejdskontrakten eller arbejdsforholdet ophæves som følge af en ændring i arbejdstagerens aflønning, er medlemsstaterne dog i henhold til direktivets artikel 4, stk. 2, forpligtet til at foreskrive, at arbejdsgiveren skal anses for at være ansvarlig for ophævelsen.

Kakouris Mancini Schockweiler

Kapteyn Ragnemalm

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 7. marts 1996.

R. Grass C.N. Kakouris

Justitssekretær Formand for Sjette Afdeling